

http://ec.europa.eu/external_relations/cfsp/sanctions/index.htm

Sancțiuni

Ultima actualizare: 15.9.2009

Cuprins:

Prezentare generală

- 1. Ce obiective urmărește UE prin aplicarea sancțiunilor sau a măsurilor restrictive?**
- 2. Ce tipuri de sancțiuni sau măsuri restrictive aplică UE?**
 - 2.1. Embargouri asupra armelor**
 - 2.2. Sancțiuni economice și financiare**
 - 2.3. Restricții privind admiterea (interdicția de acordare a vizelor sau interdicția de călătorie)**
- 3. Sancțiuni specifice pentru combaterea terorismului**
- 4. Care sunt principiile după care se orientează UE în elaborarea politicii cu privire la sancțiuni și măsurile restrictive?**
- 5. Documente de referință referitoare la sancțiuni**
- 6. Care este fundamentul juridic pe care se sprijină sancțiunile aplicate de UE?**
- 7. Care este procedura de adoptare a actelor juridice de punere în aplicare a măsurilor restrictive?**
- 8. Cum sunt puse în aplicare și monitorizate măsurile restrictive?**
- 9. Care este rolul Comisiei?**
- 10. Selecție de studii în domeniu**
- 11. Selecție de instrumente cuprinzând obiectivele PESC**
- 12. Alte linkuri utile**
- 13. Contactați-ne**

Prezentare generală

În cadrul politicii externe și de securitate comună (PESC), UE aplică măsuri restrictive având drept scop respectarea obiectivelor specifice ale PESC enunțate de Tratatul privind Uniunea Europeană (a se vedea în special articolul 11).

În ultimii ani, UE a impus frecvent sancțiuni sau măsuri restrictive (cei doi termeni au aproximativ același sens), fie în mod autonom, fie în aplicarea rezoluțiilor obligatorii ale Consiliului de Securitate al ONU. Sancțiunile sunt un instrument de natură diplomatică sau economică, având drept scop să determine o schimbare la nivelul unor activități sau politici care duc la încălcarea legislației internaționale sau a drepturilor omului, precum și la nivelul politicilor care nu respectă statul de drept sau principiile democratice.

Măsurile restrictive impuse de UE pot viza guverne ale unor țări terțe sau persoane și entități fără caracter statal (teroriști și grupări teroriste). Ele pot include embargouri asupra armelor, alte restricții specifice sau generale (interdicții privind importurile și exporturile), restricții financiare, restricții privind admiterea (interdicția de acordare a vizelor sau interdicția de călătorie), precum și alte măsuri, după caz.

Acest site de internet oferă o prezentare generală a măsurilor restrictive adoptate în cadrul PESC aflate în vigoare în prezent.

De asemenea, conține și o listă consolidată cu numele și datele de identificare ale tuturor persoanelor, grupărilor și entităților vizate de restricțiile financiare.

Textul de mai jos definește, de asemenea, obiectivele și principiile care stau la baza politicii europene privind măsurile restrictive și explică procedurile care se aplică pentru adoptarea măsurilor restrictive în cadrul Politicii externe și de securitate comună.

1. Ce obiective urmărește UE prin aplicarea sancțiunilor sau a măsurilor restrictive?

Uniunea Europeană aplică sancțiuni sau măsuri restrictive în vederea atingerii obiectivelor specifice ale Politicii externe și de securitate comună (PESC), după cum se menționează la Articolul 11 din Tratatul privind Uniunea Europeană, și anume:

- salvagardarea valorilor comune, a intereselor fundamentale, a independenței și integrității Uniunii, în conformitate cu principiile Cartei Organizației Națiunilor Unite;
- consolidarea securității Uniunii sub toate formele;
- menținerea păcii și întărirea securității internaționale, în conformitate cu principiile Cartei Organizației Națiunilor Unite, cu principiile Actului final de la Helsinki, precum și cu obiectivele Cartei de la Paris, inclusiv cele referitoare la frontierele externe;
- promovarea cooperării internaționale;
- dezvoltarea și consolidarea democrației și a statului de drept, precum și respectarea drepturilor omului și libertăților fundamentale.

O declarație generală cu privire la politica UE figurează în principiile de bază privind aplicarea măsurilor restrictive (sancțiunilor) (documentul Consiliului 10198/1/04).

În cadrul PESC, cele 27 de state membre ale UE aplică sancțiunile prevăzute de Consiliul de Securitate al ONU la Capitolul VII din Carta Națiunilor Unite. Carta Națiunilor unite conferă Consiliului de Securitate puterea de a decide asupra măsurilor restrictive necesare pentru menținerea sau restabilirea păcii și securității, în cazul în care există amenințări la adresa păcii, se încalcă un acord de pace, sau se produce un act de agresiune. Aceste decizii au caracter obligatoriu. UE aplică rezoluțiile Consiliului de Securitate al ONU, dar poate decide să aplice și alte măsuri restrictive. UE va pune în aplicare măsurile restrictive decise de ONU cât mai rapid posibil.

2. Ce tipuri de sancțiuni sau măsuri restrictive aplică UE?

Există o gamă largă de măsuri restrictive care ar putea fi impuse de UE. Atunci când se iau decizii privind măsurile restrictive, este important să se analizeze ce măsură sau pachet de măsuri ar contribui mai bine la obținerea rezultatului scontat. Acestea pot fi:

- o sancțiuni diplomatice (expulzarea diplomaților, ruperea raporturilor diplomatice, suspendarea vizitelor oficiale);
- o suspendarea cooperării cu o țară terță;
- o boicotarea evenimentelor sportive și culturale;
- o sancțiuni comerciale (generale sau specifice, embargouri asupra armelor);
- o sancțiuni financiare (blocarea fondurilor sau a resurselor economice, interzicerea tranzacțiilor financiare, restricții privind creditele la export sau investițiile);
- o interdicții de zbor și
- o restricții privind admiterea.

Măsurile restrictive impuse de UE pot viza guverne ale unor țări terțe sau persoane și entități fără caracter statal (teroriști și grupări teroriste). De reținut că UE nu poate impune sancțiuni autonome împotriva unor persoane sau entități, dacă nu există o dimensiune de politică externă. În cazul în care persoanele sau entitățile fac obiectul unor măsuri restrictive specifice (denumite uneori „sancțiuni inteligente”), trebuie să existe criterii clare, adaptate cazurilor concrete, pentru a se putea stabili cine trebuie să figureze pe listă și cine trebuie eliminat.

După cum am arătat la punctul 1, Consiliul de Securitate al ONU poate cere tuturor statelor membre să implementeze măsuri, cu excepția utilizării forței armate. Articolul 41 din Carta Națiunilor Unite prevede că astfel de măsuri pot include întreruperea completă sau parțială a relațiilor economice și a comunicațiilor feroviare, maritime, aeriene, poștale, telegrafice, radio, precum și a altor mijloace de comunicare și, de asemenea, ruperea relațiilor diplomatice.

Ca și Consiliul de Securitate al ONU, în ultimii ani, UE a aplicat, în general, măsuri restrictive de tipul embargourilor asupra armelor, restricțiilor economice și financiare și restricțiilor privind admiterea.

Consiliul EU a adoptat orientări privind aplicarea și evaluarea măsurilor restrictive (sancțiunilor) în cadrul politicii externe și de securitate comună, care oferă îndrumări cu privire la problemele comune și conțin formule standard și definiții comune care pot fi utilizate în normele de aplicare a măsurilor restrictive.

2.1. Embargouri asupra armelor

Embargourile asupra armelor pot fi impuse în vederea stopării exportului de arme și de echipament militar în zonele de conflict sau în țări în care regimurile politice ar putea să le folosească pentru represiuni interne sau acte de agresiune îndreptate împotriva unei alte țări. Din această perspectivă, instrumentele juridice ale PESC care impun un embargo asupra armelor cuprind, în general:

- o interdicții privind vânzarea, furnizarea, transferul sau exportul oricăror tipuri de armament și echipamente militare conexe, inclusiv arme și muniție, vehicule și echipamente militare, echipamente paramilitare și piese detașate;
- o interdicții privind furnizarea de finanțare și de asistență financiară și tehnică, serviciile de brokeraj și alte servicii legate de activități militare și de livrarea, producția, întreținerea și utilizarea armelor și a oricăror altor tipuri de echipamente militare;

Embargourile asupra armelor se aplică cel puțin articolelor care figurează în Lista comună de echipamente militare a Uniunii Europene, reactualizată la 10 martie 2008. De obicei, sunt însoțite de o interdicție privind furnizarea de finanțare și de asistență financiară și tehnică în acest domeniu. În cazul în care există motive de îngrijorare cu privire la o eventuală represiune internă, pot fi interzise echipamentele care ar putea fi utilizate în acest scop.

În general, există și un număr limitat de derogări de la aceste interdicții, în special în ceea ce privește echipamentul neletal, destinat:

- o unor scopuri umanitare sau de apărare;
- o programelor de consolidare a instituțiilor și/sau operațiunilor de gestionare a crizelor (în generale efectuate de ONU și UE, dar și de orice altă organizație regională sau subregională competentă, cum ar fi Uniunea Africană);
- o operațiunilor de deminare.

Aceste derogări sunt supuse acordului prealabil sau notificării unei autorități competente (în cazul embargourilor asupra armelor impuse de ONU, este vorba despre Comitetul de sancțiuni din cadrul Consiliului de Securitate).

Există, adesea, o derogare privind îmbrăcămintea de protecție (inclusiv vestele antiglonț și căștile militare) exportată temporar de angajații ONU, ai UE sau ai statelor membre, de reprezentanții mass-media, de lucrătorii din cadrul programelor umanitare și de dezvoltare și de personalul asociat și destinată exclusiv uzului personal.

Furnizarea de echipament letal și de asistență tehnică sau financiară conexă poate fi permisă în unele cazuri, în anumite condiții.

2.2. Sancțiuni economice și financiare

Ținând cont de importanța economică a UE, sancțiunile economice și financiare pot constitui un instrument foarte eficient. Ele pot consta în interdicții la export și/sau import (sancțiuni comerciale care pot fi aplicate anumitor produse precum petrolul, lemnul sau diamantele), interdicții privind prestarea anumitor servicii (brokeraj, servicii financiare, asistență tehnică), interdicții de zbor, interdicții privind investițiile, plățile și mișcările de capital sau suprimarea preferințelor tarifare. Cu toate acestea, restricțiile economice sau financiare stricte pot conduce la costuri economice și umanitare prea mari.

Măsurile restrictive de natură economică și financiară, inclusiv sancțiunile financiare specifice, trebuie aplicate de către toate persoanele și entitățile care desfășoară activități economice pe teritoriul UE, inclusiv de către resortisanții din țări terțe, resortisanții UE și entitățile constituite conform legislației unui stat membru al UE atunci când își desfășoară activitatea în afara UE.

Sanțiuni financiare specifice (sau inteligente)

UE a impus, deseori, sancțiuni financiare specifice, concepute pentru a viza persoane, grupuri și entități specifice, care se fac răspunzătoare de politici sau comportamente reprobabile. Aceste sancțiuni prevăd obligația de a bloca toate fondurile și resursele economice aparținând persoanelor și entităților respective, cât și interdicția de a pune la dispoziția acestora, direct sau indirect, fonduri sau resurse economice.

Sunt posibile derogări în anumite condiții și cu respectarea unor proceduri specifice (de exemplu, fonduri necesare pentru cheltuieli de primă necesitate, inclusiv pentru alimente de bază, plata chiriei sau a ipoteci, medicamente și tratament medical).

UE a elaborat și actualizat un document intitulat „EU Best Practices for the Effective Implementation of Restrictive Measures” (Cele mai bune practici ale UE privind punerea în aplicare a măsurilor restrictive), care cuprinde îndrumări și recomandări pentru rezolvarea eventualelor probleme legate de aplicarea sancțiunilor financiare.

2.3. Restricții privind admiterea (interdicția de acordare a vizelor sau interdicția de călătorie)

Resortisanții țărilor terțe pot face obiectul unei interdicții de admitere pe teritoriul UE, conform obiectivelor menționate la punctul 1. Statele membre sunt invitate să ia toate măsurile necesare pentru a preveni intrarea pe teritoriul lor sau tranzitarea acestuia de către persoanele care figurează pe listă.

Ca regulă generală, instrumentul juridic care impune astfel de restricții va autoriza unele derogări de la interdicția de acordare a vizelor sau de la interdicția de călătorie fie în temeiul unor motive umanitare sau de alt tip, fie cu scopul de a permite unui stat membru să-și respecte obligațiile care îi revin conform dreptului internațional. Restricțiile privind admiterea nu obligă un stat membru să le refuze propriilor cetățeni intrarea pe teritoriul său.

3. Sancțiuni specifice pentru combaterea terorismului

UE aplică sancțiuni pe baza rezoluțiilor Consiliului de Securitate al ONU nr. 1267 și 1373. UE aplică măsuri îndreptate împotriva persoanelor și grupurilor implicate în acte de terorism și care figurează pe lista preluată în cea mai recentă poziție comună, de modificare a Poziției Comune 2001/931/PESC. Persoanelor ale căror nume sunt urmate de un asterisc nu li se aplică sancțiuni financiare în baza unui regulament comunitar, cu toate că pot face obiectul unor sancțiuni financiare la nivel național; celelalte persoane de pe listă fac obiectul sancțiunilor financiare prevăzute de Regulamentul Nr. 2580/2001 al Consiliului.

Consiliul UE a elaborat o fișă informativă intitulată “Lista UE cuprinzând persoanele, grupările și entitățile care fac obiectul măsurilor specifice de combatere a terorismului”. Mandatul și metodele Grupului de lucru „CP 931”, care evaluează propunerile de înscriere și de radiere de pe listă, sunt stabilite în Documentul 10826/1/07 REV 1 al Consiliului.

De asemenea, UE implementează sancțiunile ONU împotriva rețelei Al Qaida și a talibanilor.

4. Care sunt principiile după care se orientează UE în elaborarea politicii cu privire la sancțiuni și măsurile restrictive?

În principiu, sancțiunile ar trebui să vizeze, pe cât posibil, persoanele și entitățile care se fac răspunzătoare de politici și acțiuni reprobabile. În acest fel ar fi minimizezate efectele negative pentru ceilalți.

Introducerea și aplicarea măsurilor restrictive trebuie să se facă, întotdeauna, în conformitate cu legislația internațională, să respecte drepturile omului și libertățile fundamentale, în special dreptul la un proces echitabil și la un recurs efectiv. Măsurile impuse trebuie să corespundă întotdeauna obiectivelor. Sancțiunile specifice prevăd derogări care permit luarea în considerare a necesităților de bază ale persoanelor vizate.

De asemenea, măsurile restrictive trebuie să respecte obligațiile internaționale ale Comunității Europene și ale statelor membre, în special Acordurile OMC. Prin urmare, UE utilizează cu prudență sancțiunile economice și financiare, ca excepții de la principiile pieței comune, care se bazează pe libera circulație a capitalurilor și pe liberalizarea schimburilor comerciale. Înainte de aplicarea sancțiunilor, poate fi necesar să se invoce clauze de suspendare a acordurilor cu țări terțe sau să se pună capăt acordurilor cu acestea.

UE se va abține să adopte instrumente legislative care, având în vedere aplicabilitatea lor extrateritorială, ar încălca dreptul internațional.

Un alt element fundamental al măsurilor restrictive aplicate de UE constă în introducerea unei clauze de expirare sau de revizuire, astfel încât să existe garanția abrogării măsurilor restrictive sau a adaptării acestora în funcție de evoluțiile înregistrate. Toate măsurile autonome ale UE sunt permanent revizuite.

5. Documente de referință

Pozițiile comune și reglementările în vigoare de impunere și aplicare a sancțiunilor sau măsurilor restrictive în cadrul PESC.

Textele tuturor instrumentelor juridice ale PESC și reglementările cu privire la sancțiuni sunt publicate în Jurnalul Oficial, în toate limbile oficiale ale UE.

Principii de bază privind recurgerea la măsurile restrictive.

Odată cu aprobarea, în anul 2003, a orientărilor privind sancțiunile (a se vedea mai jos), Consiliul a solicitat Secretarului General/Înaltului Reprezentant să elaboreze, în colaborare cu Comisia, un cadru politic care să asigure o utilizare mai eficientă a sancțiunilor. Astfel, la 7 iunie 2007, Consiliul a adoptat Principiile de bază (Documentul 10198/1/04 REV 1 al Consiliului), care reflectă punctul de vedere al Consiliului cu privire la momentul și la modalitatea de aplicare a sancțiunilor.

Orientări privind aplicarea și evaluarea măsurilor restrictive (sancțiunilor) în cadrul politicii externe și de securitate comună a UE.

În anul 2003, Consiliul a inițiat un exercițiu de analizare a practicilor și politicilor sale în materie de sancțiuni, care a condus la încheierea unui acord asupra orientărilor privind sancțiunile, la 8 decembrie 2003 (Documentul 15579/03 al Consiliului). Ulterior, la data de 2 decembrie 2005, Consiliul a aprobat actualizarea acestuia (Documentul 15114/05 al Consiliului). Aceste orientări oferă îndrumări tehnice pentru elaborarea, aplicarea și monitorizarea măsurilor restrictive referitoare la PESC, precum și formule standard pentru elaborarea instrumentelor juridice corespunzătoare.

Cele mai bune practici ale UE de aplicare eficientă a măsurilor restrictive.

În decembrie 2004, Consiliul a adoptat un document tehnic care aborda aspecte specifice ale sancțiunilor financiare care vizează grupările teroriste (Documentul 13851/4/04 REV 4 al Consiliului). Acesta a fost actualizat în decembrie 2005, ceea ce a rezultat fiind un document mai vast, cuprinzând cele mai bune practici în materie de întocmire a listelor și de aplicare a sancțiunilor financiare (Documentul 15115/05 al Consiliului) și documentul rectificativ (disponibil numai în engleză). La 14 iunie 2006, Consiliul a aprobat o reactualizare (Documentul 10533/06 al Consiliului și COR 1) urmată de o alta, la 9 iulie 2007 (Documentul 11679/07 al Consiliului). Acesta ultim document nu este definitiv și va continua să suporte modificări pe măsură ce Consiliul analizează alte recomandări și bune practici referitoare la toate aspectele aplicării sancțiunilor.

Mandatul și metodele utilizate de grupul de lucru „Poziția comună 931” (lista persoanelor implicate în acte teroriste)

Mandatul și metodele Grupului de lucru „PC 931”, care evaluează propunerile de înscriere și de radiere de pe listă, sunt stabilite în Documentul 10826/1/07 REV 1 al Consiliului.

O fișă informativă oferă explicații privind întocmirea listei, concentrându-se asupra unor aspecte precum modalitatea de luare a deciziilor, notificarea persoanelor vizate cu privire la motivele introducerii pe listă, revizuirea periodică a listei și posibilitățile de care dispun persoanele înscrise pe listă pentru a solicita reevaluarea situației sau accesul la fondurile blocate.

Recomandări privind abordarea sancțiunilor autonome ale UE pentru fiecare țară în parte sau completările aduse de UE la listele de sancțiuni ale ONU (Documentele 7697/07 și 11054/07 ale Consiliului).

În aprilie 2007, Consiliul a aprobat o serie de recomandări referitoare la enunțarea motivelor și la notificarea persoanelor, grupărilor și entităților figurând pe listă, în cadrul sancțiunilor autonome ale UE pentru fiecare țară în parte sau al completărilor aduse de UE la sancțiunile ONU. Aceste recomandări abordează nevoia de motivare a acțiunilor, aplicarea unei proceduri de notificare (dacă este cazul), informarea persoanelor, grupurilor și entităților vizate în legătură cu dreptul de a-și face cunoscută opinia și cu modalitatea în care pot solicita radierea de pe listă, precum și nevoia de a dispune de informații detaliate pentru o bună identificare a celor vizați (documentul 7697/07 al Consiliului).

În iunie 2007, a urmat aprobarea recomandărilor practice pentru înscrierea și ștergerea de pe listă (documentul 11054/07 al Consiliului).

6. Care este fundamentul juridic pe care se sprijină sancțiunile aplicate de UE?

Fundamentul juridic pe care se sprijină aplicarea sancțiunilor va depinde de natura măsurilor restrictive și de zonele sau obiectivele vizate de acestea. În situația în care este necesară o acțiune la nivel comunitar, conform Articolului 15 din Tratatul privind Uniunea Europeană, trebuie adoptată o poziție comună. Fiind vorba despre un instrument al PESC, adoptarea unei noi poziții comune este necesar ca toate statele membre reprezentate în Consiliu să voteze, în unanimitate, în favoarea acesteia.

În cazul în care poziția comună prevede reducerea sau întreruperea relațiilor economice cu o țară terță, adică introduce sancțiuni economice și financiare, punerea în aplicare la nivel comunitar se face conform prevederilor Articolului 301, respectiv 60 (în cazul restricțiilor financiare) din Tratatul de instituire a Comunității Europene. În aceste cazuri, Comisia are obligația de a face o propunere de regulament al Consiliului, pe care acesta îl poate adopta cu majoritate calificată.

Atunci când măsurile restrictive se referă la persoane, grupări și entități care nu sunt direct legate de regimul unei țări terțe, se aplică articolele 60, 301 și 308 din Tratatul de instituire a Comunității Europene. În acest caz, regulamentul Consiliului nu poate fi adoptat decât cu unanimitate de voturi, necesitând consultarea, în prealabil, a Parlamentului European.

În unele cazuri, poate fi posibilă aplicarea unor măsuri restrictive prin intermediul unui instrument juridic al PESC și a unui regulament existent (de exemplu, embargoul asupra diamantelor de pe Coasta de Fildeș a fost aplicat prin intermediul Regulamentului 2368/2002 care reglementează comerțul internațional cu diamante brute în conformitate cu regulile Procesului de la Kimberley).

Regulamentele Consiliului de impunere a unor sancțiuni, asociate deciziilor Consiliului și regulamentelor Comisiei, fac parte integrată din dreptul comunitar. Conform jurisprudenței, dreptul comunitar prevalează asupra legislației statelor membre. Regulamentele Consiliului și Comisiei au aplicabilitate directă și imediată în statele membre, generând drepturi și obligații pentru cei care intră sub incidența lor (inclusiv pentru cetățenii și operatorii economici din spațiul comunitar). Sarcina aplicării regulamentelor revine autorităților competente din statele membre și Comisiei.

Unele sancțiuni prevăzute de pozițiile comune sunt aplicate de statele membre (de exemplu, embargourile asupra armelor). Deși comerțul cu produse prelucrate este exclusiv de competența Comunității, articolul 296 din Tratatul de instituire a Comunității Europene permite aplicarea, de către statele membre, a unui embargo asupra produselor militare, recurgând la măsuri naționale. Prin urmare, este o practică obișnuită ca embargourile asupra armelor să fie impuse prin adoptarea unei poziții comune și aplicate în baza legislației statelor membre în materie de control al exporturilor (deși interdicțiile privind furnizarea de asistență financiară și tehnică se aplică în baza unui Regulament).

În mod similar, restricțiile privind admiterea (interdicția de acordare a vizelor sau interdicția de călătorie) prevăzute de pozițiile comune se aplică în baza legislației statelor membre privind admiterea cetățenilor provenind din țări terțe.

7. Care este procedura de adoptare a actelor juridice de punere în aplicare a măsurilor restrictive?

Într-o primă etapă, președinția sau unul dintre statele membre, de obicei asistat de Secretariatul Consiliului, elaborează o propunere de poziție comună. Această propunere este analizată și discutată de grupurile de lucru competente din cadrul Consiliului, de obicei de grupul care răspunde de relațiile cu țara terță în cauză și, întotdeauna, de Grupul de lucru al consilierilor pentru relații externe (RELEX) și de Comitetul reprezentanților permanenți (COREPER), care înaintează propunerea de poziție comună spre aprobarea Consiliului. După adoptarea de către Consiliu, textul poziției comune este publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene.

În cazul în care poziția comună necesită o acțiune, la nivel comunitar, de aplicare a unora dintre măsurile restrictive sau chiar a tuturor măsurilor restrictive, Comisia va prezenta Consiliului o propunere de regulament, în conformitate cu prevederile articolelor 60 și 301 din Tratatul de instituire a Comunității Europene. Ulterior, propunerea este analizată de RELEX și COREPER, înainte de a fi adoptată de Consiliu. Oficial, propunerea de regulament al Consiliului trebuie prezentată după adoptarea unei poziții comune. Cu toate acestea, din considerente de ordin practic, Comisia își prezintă, de obicei, propunerile de regulamente ale Consiliului în materie de aplicare a măsurilor restrictive cu suficient timp înainte, astfel încât ambele texte să poată fi discutate, în paralel, în Consiliu și, dacă este posibil, să fie adoptate simultan.

8. Cum sunt puse în aplicare și monitorizate măsurile restrictive?

Deși este important ca măsurile restrictive să fie corect concepute pentru a corespunde situației specifice țării sau persoanelor vizate, ele nu pot fi eficiente decât dacă sunt corect aplicate și monitorizate. Orientările cu privire la sancțiuni și documentul privind cele mai bune practici oferă sugestii pertinente în acest sens. În funcție de natura regimului specific sancțiunilor, atât statelor membre, cât și Comisiei li se atribuie anumite sarcini având ca obiect aplicarea măsurilor restrictive.

În general, autoritățile competente din statele membre răspund de:

- o stabilirea sancțiunilor pentru încălcarea măsurilor restrictive;
- o acordarea derogărilor;
- o primirea de informații de la operatorii economici (inclusiv de la instituțiile financiare și de creditare) și cooperarea cu aceștia;
- o înaintarea către Comisie a rapoartelor privind aplicarea;
- o în cazul sancțiunilor impuse de ONU, menținerea, dacă este nevoie, a relației cu comitetele de sancțiuni din cadrul Consiliului de Securitate în raport cu cererile de derogare și de radiere.

A se vedea punctul 9 referitor la rolul Comisiei.

Conform Orientărilor UE cu privire la sancțiuni, a fost creată „Formațiunea Sancțiuni” a Grupului de lucru al consilierilor pentru relații externe (RELEX), însărcinată cu elaborarea celor mai bune practici privind implementarea și aplicarea de măsuri restrictive cu ajutorul schimbului de informații și de experiență.

9. Care este rolul Comisiei?

Comisia face propuneri de regulamente menite să impună măsuri restrictive care sunt de competența Comunității, spre a fi adoptate de Consiliu. Comisia poate înainta propuneri de poziții comune.

De asemenea, Comisia a fost împuternicită să elaboreze unele regulamente de aplicare destinate să modifice astfel de acte legislative, în special prin publicarea listelor cu persoanele, grupările sau entitățile vizate.

Pentru toate măsurile care intră în sfera de competență a Comunității, Comisia trebuie să se asigure că regulamentele care impun măsuri restrictive sunt puse în aplicare, corect și la timp, de către statele membre (de exemplu prin stabilirea normelor naționale de reglementare a sancțiunilor aplicabile în cazul în care persoanele sau entitățile care intră în jurisdicția Comunității încalcă regulamentele) și să ia măsurile necesare aplicării acestor regulamente. Ca bază pentru acest exercițiu de monitorizare, regulamentele de punere în aplicare a măsurilor restrictive la nivel comunitar includ, în general, o cerință privind raportarea de către autoritățile competente ale statelor membre. În cazul în care un stat membru nu adoptă normele de punere în aplicare necesare, Comisia poate iniția o procedură de infringement împotriva statului respectiv, în conformitate cu articolele 227 și 228 din Tratatul de instituire a Comunității Europene.

De asemenea, Comisia ia parte la reuniunile formațiunii „Sancțiuni” a grupului RELEX și contribuie la elaborarea documentelor discutate cu această ocazie.

10. Selecție de studii în domeniu

Notă: următoarea selecție de studii oferă informații referitoare la unele aspecte care nu sunt abordate în documente oficiale. Comisia nu răspunde de conținutul studiilor sau linkurilor de mai jos, care sunt puse la dispoziție doar cu titlu informativ. Includerea unui document sau a unui link în această selecție nu trebuie interpretată ca o aprobare a conținutului acestora de către Comisie și nu se va trage nicio concluzie în cazul absenței unui document sau a unui link. A se vedea avizul juridic important aplicabil tuturor informațiilor de pe acest site.

10.1 Istoria politicii UE

Lucrarea intitulată “Hard Measures by a Soft Power? Sanctions Policy of the European Union” de Joakim Kreutz analizează politica UE în domeniul sancțiunilor și a fost publicată în ianuarie 2006, de Bonn International Centre for Conversion.

10.2 Sancțiuni specifice/inteligente

O serie de procese lansate de statele membre au condus la elaborarea unor importante recomandări cu privire la sancțiunile specifice:

- o <http://www.smartsanctions.ch> (procesul de la Interlaken, 1998-2001, orientat către sancțiunile financiare specifice);
- o <http://www.smartsanctions.de> (procesul de la Bonn-Berlin, 2000-2001, privind îmbunătățirea conceperii și aplicării embargourilor asupra armelor și a sancțiunilor referitoare la călătorii și la transportul aerian).
- o <http://www.smartsanctions.se> (procesul de la Stockholm, 2001-2003, privind eficiența sancțiunilor specifice).

Guvernele Germaniei, Suediei și Elveției au lansat, la rândul lor, lucrarea “Strengthening Targeted Sanctions Through Fair and Clear Procedures” (Consolidarea sancțiunilor specifice prin proceduri clare și echitabile), publicată în martie 2006 de Targeted Sanctions project (proiectul „Sancțiuni specifice”) al Watson Institute for International Studies (Institutul de studii internaționale Watson) din cadrul Universității Brown.

Oficiul pentru probleme juridice al ONU a lansat un studiu care a fost finalizat în martie 2006, având ca temă Targeted Sanctions and Due Process (Sancțiuni specifice și procedura legală).

Consiliul Europei a lansat un raport aparținând profesorului Iain Cameron, intitulat „The European Convention on Human Rights, Due Process and United Nations Security Council Counter-Terrorism Sanctions” (Convenția europeană pentru drepturile omului, procedura legală și sancțiunile Consiliului de Securitate al Națiunilor Unite îndreptate împotriva terorismului) și publicat în februarie 2006.

11. Selecție de instrumente

Controlul exporturilor de arme convenționale

În afara embargourilor asupra armelor, statele membre efectuează alte controale având ca obiect exporturile militare. Trebuie menționat „Codul de conduită privind exporturile de armament”, adoptat de statele membre în iunie 1998, în scopul întăririi cooperării și promovării convergenței în domeniul exporturilor de arme convenționale, în cadrul PESC. Toate statele membre au convenit să aplice Codul de conduită în evaluarea cererilor privind exportul articolelor care figurează în lista comună a Uniunii Europene cuprinzând produsele militare, a cărei ultimă actualizare datează din 10 martie 2008. Primul criteriu face referire la respectarea angajamentelor internaționale asumate de statele membre, în special a sancțiunilor decise de Consiliul de Securitate al ONU și de Uniunea Europeană, a acordurilor privind neproliferarea și a altor obligații internaționale. De asemenea, codul creează un mecanism pentru ca statele membre ale UE să se poată consulta și informa reciproc cu privire la respingerea cererilor de acordare a licențelor de export pentru armament. Codul completează astfel legislația națională în materie de control al exporturilor. Pentru mai multe informații, accesați pagina de pe site-ul Consiliului consacrată controlului exporturilor din motive de securitate.

Brokerajul cu armament

În iunie 2003, Consiliul a adoptat și o poziție comună privind controlul asupra brokerajului cu armament (Poziția comună 2003/468/PESC a Consiliului) destinată reglementării brokerajului cu armament pentru a se evita încălcarea embargourilor asupra exporturilor de arme impuse de ONU, UE sau OSCE. Această poziție comună definește măsurile care trebuie aplicate pe baza legislației naționale, invitând statele membre să ia măsurile necesare pentru a controla activitățile de brokeraj care se desfășoară pe teritoriul lor și să evalueze cererile de acordare a licenței de broker prin prisma Codului european de conduită privind exporturile de armament. De asemenea, statelor membre li se cere să creeze un sistem care să asigure schimbul de informații privind activitățile de brokeraj și să definească sancțiunile necesare, astfel încât controalele să fie efectuate în mod eficient.

Produsele cu dublă utilizare

Exporturile de produse care pot fi utilizate atât în scopuri civile, cât și militare (așa-numitele „produse cu dublă utilizare”), sunt controlate în conformitate cu prevederile Regulamentului (CE) nr. 428/2009 al Consiliului (fișierul mare). Pentru mai multe informații și date actualizate despre controalele asupra exporturilor de produse cu dublă utilizare, consultați pagina [Direcției Generale Comerț](#) Comisiei Europene.

Comerțul cu produse care ar putea fi utilizate în vederea aplicării pedepsei capitale, torturii sau a altor tratamente ori pedepse crude, inumane sau degradante

Regulamentul (CE) nr. 1236/2005 al Consiliului din 30 iulie 2006, a impus noi controale asupra produselor care ar putea fi utilizate în vederea aplicării pedepsei capitale, torturii sau a altor tratamente ori pedepse crude, inumane sau degradante. Unele produse nu pot fi exportate sau importate, iar altele necesită autorizație.

Comerțul cu diamante brute (Procesul de la Kimberley)

Comerțul cu diamante brute este controlat conform sistemului de certificare pentru Procesul Kimberley (KPCS), un sistem creat în 2002 și menit să împiedice finanțarea conflictelor armate prin trafic de diamante. La nivel comunitar, acest control se aplică în baza Regulamentului (CE) nr. 2368/2002 al Consiliului, iar Comisia reprezintă ansamblul Comunităților Europene la reuniunile participanților la KPCS. Pentru mai multe informații, accesați site-ul de internet al Comisiei.

Comerțul cu lemn (Regimul de licențe pentru aplicarea reglementărilor forestiere, guvernare și schimburi comerciale (FLEGT))

Pentru a garanta că numai lemnul tăiat în mod legal intră pe teritoriul UE, Comisia elaborează un sistem de licențe care urmează a fi implementat pe baza unor acorduri de parteneriat voluntare (dar cu caracter obligatoriu) ce vor fi încheiate cu țările producătoare de lemn. Pentru mai multe informații, accesați pagina DG pentru Dezvoltare consacrată regimului FLEGT și Regulamentul (CE) nr. 2173/2005 al Consiliului.

Suspendarea ajutorului și a cooperării

Relațiile dintre UE și țările terțe sunt reglementate, adesea, de acorduri bilaterale. Un exemplu în acest sens îl constituie Acordul de la Cotonou, semnat în 2000, care reglementează relațiile dintre Uniunea Europeană și statele din Africa, Caraibe și Pacific (ACP). Articolul 96 prevede posibilitatea luării măsurilor necesare în cazul încălcării, de către una dintre părți, a obligațiilor care se referă la elemente esențiale ale acordului, și anume respectarea drepturilor omului, a principiilor democratice și a statului de drept. Pentru mai multe informații despre acordurile bilaterale încheiate între UE și alte țări și regiuni, accesați site-ul „Uniunea Europeană în lume”.

Respingerea preferințelor tarifare

Preferințele tarifare prevăzute de sistemul generalizat de preferințe (GSP), procedura și motivele retragerii acestora sunt reglementate de Regulamentul (CE) nr. 980/2005 al Consiliului.

12. Alte linkuri utile

Domenii politice ale UE

Pentru mai multe informații generale, puteți consulta:

- o Paginile Comisiei consacrate Politicii Externe și de Securitate Comună (PESC)
- o Pagina Consiliului pe tema PESC
- o Pagina Comisiei consacrată combaterii terorismului
- o Pagina Consiliului consacrată combaterii terorismului
- o Documentele majore pe tema combaterii terorismului
- o Pagina Consiliului consacrată politicii europene de securitate și apărare (PESA)
- o Pagina Comisiei consacrată neproliferării și dezarmării
- o Paginile Comisiei consacrate promovării respectării drepturilor omului

Organizația Națiunilor Unite

- o Rezoluțiile Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite
- o Informații detaliate despre diversele comitete de sancțiuni din cadrul Consiliului de Securitate
- o Grupul informal de lucru privind aspectele generale ale sancțiunilor: Raport privind recomandările generale pentru o mai mare eficiență a sancțiunilor aplicate de ONU (documentul S/2006/997 al ONU)
- o Raportul Grupului personalităților eminente pentru amenințări, provocări și schimbare, creat la inițiativa Secretarului General, intitulat „Responsabilitatea noastră comună: securitatea colectivă în secolul al 21-lea”, decembrie 2004, documentul A/59/565 al ONU (a se vedea alineatele 9 și 178-182 pe tema sancțiunilor)
- o Sanctions Assessment Handbook: Assessing the Humanitarian Impact of Sanctions (Manual de evaluare a sancțiunilor: evaluarea impactului umanitar al sancțiunilor), Comitetul permanent inter-agenții al ONU, octombrie 2004

13. Contactați-ne

Dacă doriți să ne contactați, ne puteți scrie pe adresa:

Comisia Europeană
 Direcția Generală Relații Externe
 Direcția A. Platformă de criză și coordonare politică în domeniul PESC
 Unitatea A2 Gestionarea crizelor și consolidarea păcii - Sancțiuni
 CHAR 12/45
 B – 1049 Bruxelles/Brussel
 Belgia

Pentru informații referitoare la activitatea Comisiei în domeniul politicii externe, faceți clic [aici](#).

Pentru întrebări de ordin general referitoare la Uniunea Europeană, puteți contacta [Europe Direct](#) sau apela numărul de telefon gratuit 00 800 6 7 8 9 10 11 de oriunde de pe teritoriul celor 27 de state membre, iar operatorul vă va răspunde în limba dumneavoastră.

Ultima actualizare: 15.09.2009